

Jednotlivé zvláštní případy povinnosti k náhradě škody

(zvláštní případy odpovědnosti za
způsobenou škodu)

Vztah obecného x zvláštního

- Oddíl druhý, hlavy třetí:
- Obecná ustanovení (§2909 -2919), tj:
- Porušení dobrých mravů (úmysl), porušení zákona (zaviněné porušení povinnosti), domněnka nedbalosti (presumované zavinění nedbalostní), porušení smluvní povinnosti (objektivní, možnost liberace), použití zmocněnce, zaměstnance, pomocníka odpovídá kdo použil sám, škoda způsoben více škůdci)

- Pokud není možno případ subsumovat pod některé z obecných ustanovení (v důsledku specifické situace, či specifik osoby škůdce, specifik v okolnostech, za nichž ke škodě došlo, či specifik poškozeného), postupuje se podle poddílu druhého, tzn. podle zvláštních ustanovení

Jestě k obecně odpovědnosti: škoda způsobená více škůdci

§ 2915

- Princip solidarity, odpovídají společně a nerozdílně
- Pokud podle zvláštního zák. jen do určité výše, je zavázán s ostatnímu jen do tohoto rozsahu
- I v případě samostatných protiprávních činů, pokud každý z nich mohl způsobit škodný následek s pravděpodobností blížící se jistotě
- Z důvodu zvláštního zřetele může soud určit dílčí odpovědnost, podle účasti na škodlivém následku, nelze-li, pak se přihlédne k míře pravděpodobnosti

- § 2916 Při společné (solidární) odpovědnosti za škodu, kterou způsobilo více škůdců, se má ten, kdo plnil, tj. hradil škodu, právo vypořádat s ostatními podle účasti na způsobené škodě
- §2917 kdo je povinen k náhradě škody, kterou způsobila jiná osoba, může následně po ní žádat aby mu plnila, co plnil za ni (právo postihu)
- §2918 obecný exkulpační (či částečně exkulpační či liberační důvod), pokud došlo ke vzniku či zvětšení škody následkem okolností přičitatelných poškozenému, povinnost škůdce se poměrně sníží
- §2919 obohacení škůdce na úkor poškozeného protiprávním činem, i po promlčení práva na náhradu škody trvá povinnost vrátit bezdůvodné obohacení, může to požadovat podle předpisů o bezdůvodném obohacení

Zvláštní případy (pododdíl druhý)

- Škoda způsobená tím, kdo nemůže posoudit následky svého jednání (§ 2920 až 2922)
- Subjekty:
- Škůdce: a) osoba, který ještě nenabyla plné svéprávnosti (věk do 18 let- nezletilec)
- b) osoba zletilá, avšak stížená duševní poruchou a proto omezená ve svéprávnosti (soudně či fakticky)
- c) kdo se uvede vlastní vinou do stavu, v němž není schopen ovládnout své jednání ani posoudit následky svého jednání i ten, kdo jej do takového stavu uvedl

- Poškozený:
- ten, komu vznikla v důsledku jednání škůdce škoda či újma, i tehdy, když se nebránil proti škůdci ze šetrnosti k němu (emoční či rozumová zábrana vůči postiženému či mladšímu člověku, tzn. neporušil prevenční zakročovací povinnost)
- Právo na náhradu škody má pouze tehdy, je-li to spravedlivé k majetkovým poměrům škůdce i poškozeného

- Osoba, která zanedbala náležitý dohled nad škůdcem bude
- a) povinna k náhradě škody společně a nerozdílně se škůdcem (kdy škůdce má danou deliktní způsobilost)
- b) povinna k náhradě škody výlučně ona sama (kdy škůdce nemá deliktní způsobilost)
- Pokud osoba nezanedbala a škůdce nemá deliktní způsobilost, pak poškozený nemá právo na náhradu škody (resp. nikdo ji není povinen nahradit)

Škoda způsobená osobou s nebezpečnými vlastnostmi (§ 2923)

- Klasická „culpa in eligendo“
- Jde o lex specialis k obecné odpovědnosti za zaměstnance, zástupce či pomocníka
- O lex specialis k odpovědnosti z provozní činnosti
- Tzn. úzký okruh případů, kdy se:
- Někdo vědomě ujme osoby nebezpečných vlastností tak, že ji bez její nutné potřeby poskytne útulek nebo jí svěří určitou činnost:
- - v domácnosti
- - provozovně
- - na jiném podobném místě
- JE POVINNEN k náhradě škody osobě, jíž tato osoba svoji nebezpečnou povahou způsobila při této činnosti škodu
- Např. alkoholik, násilník, schizofrenik, pedofil....aj.
- Jde stále o subjektivní odpovědnost, nedbalost vědomou lze spatřovat v tom, že odpovědná osoba se osoby s nebezpečnými vlastnostmi ujala vědomě (tzn.specialita k obecné úpravě i v požadované formě zavinění)
- Lze se exculpovat poukazem na to, že domnělý škůdce o těchto vlastnostech nevěděl

Škoda z provozní činnosti (§ 2924)

- Škůdce: ten, kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výdělečné činnosti (činnost nejen obchodní závod a jiná zařízení sloužící k výdělečné činnosti, ale i např. veřejné nemocnice, školy, podobné ústavy)
- Škoda: je způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí
- Objektivní odpovědnost, tzn. bez ohledu na zavinění
- Liberační důvod (zproštění se): prokáže-li se, že domnělý škůdce vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo (co se od jednajícího v daném oboru očekává jako opatrné jednání a s ohledem na obecné zkušenosti)

Škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným (§2925)

- Škůdce: ten, kdo provozuje
 - závod
 - jiné zvláště nebezpečné zařízení
 - vykazující zdroj zvýšeného nebezpečí
 - Provozují se továrním způsobem nebo se při něm výbušná nebo podobně nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá
 - předem není možné vyloučit vznik závažné škody ani při vynaložení řádné péče
 - pokud byla příčinou vzniku škody i jiná příčina, limituje to provozovatele pouze do výše (rozsahu), který odpovídá pravděpodobnosti způsobené provozem
 - Objektivní odpovědnost
 - Liberační důvod: vis maior, vlastní jednání poškozeného, jednání třetí osoby (k dalším případně ujednaným důvodům zproštění se nepřihlíží)

Škoda na nemovité věci §2926

- Podle vzoru vládního návrhu z roku 1937
- Škůdce ten, kdo (i oprávněně) provádí nebo zajišťuje práce
- Tyto práce způsobí jinému škodu na nemovitosti nebo jinému znemožní držbu nemovitosti nebo mu ji podstatně ztíží
- Objektivní odpovědnost
- Liberační důvody nejsou výslovně uvedeny

Škoda způsobená provozem dopravních prostředků § 2927-2932

- Škůdce : provozovatel dopravy, jiný provozovatel vozidla, plavidla nebo letadla
- Po dobu, co je doprav. prostředek v opravě, je provozovatelem osoba, která prostředek k opravě převzala (§ 2928)
- Za provozovatele musí škodu hradit ten, kdo užil prostředek BEZ VĚDOMÍ e nebo PROTI vůli provozovatele
- Pokud to provozovatel nedbalostně umožnil, hradí s ním škodu solidárně (2929)
- V pochybnostech o osobě provozovatele: vlastník = provozovatel (§2930)
- MIMO dopravní prostředek poháněný lidskou silou
- ALE jinak motorová i nemotorová doprava (včetně plachetnic, koňského povozu)
- Škoda je způsobená ZVLÁŠTNÍ POVAHOU provozu

- Škoda způsobená na věci jejím odcizením či ztrátou /při provozu doprav. prostředků/, provozovatel odpovídá pouze tehdy, když poškozený neměl možnost věc opatrovat §2931
- Střet dvou nebo více provozů – vypořádání podle účasti na způsobení škody § 2932

LIBERACE u provozu dopravních prostředků

- §2927/2
- Byla-li škoda způsobená okolnostmi, které nemají původ v provozu
- + škodě nemohlo být zabráněno ani při vynaložení veškerého úsilí, které lze požadovat

Škoda způsobená zvířetem §2933

K náhradě škody je povinen:

- a) Vlastník zvířete, pod jehož dohledem zvíře bylo
- b) osoba, které bylo zvíře svěřeno a pod jejímž dohledem bylo (společně a nerozdílně s vlastníkem)
- c) osoba, která má zvíře pod dohledem protože se zatoulalo nebo uprchlo (společně a nerozdílně s vlastníkem)

Škoda způsobená zvířetem §2934

- Liberační důvody pro vlastníka, kterému zvíře slouží, i pro osobu, jíž bylo jím zvíře svěřeno:
- K výkonu povolání
- K jiné výdělečné činnosti
- K obživě
- Jako pomocník pro osobu se zdravotním postižením
- Zproští se vlastník, pokud prokáže, že:
 - při dozoru nad zvířetem nezanedbal potřebnou pečlivost
 - škoda by vznikla i při vynaložení potřebné pečlivosti

Škoda způsobená zvířetem § 2935

- Povinnost k náhradě škody má třetí osoba, která vlastníku nebo osobě, které vlastník zvíře svěřil, zvíře svémocně odňala
- Vlastník prokáže, že odnětí nemohla rozumně zabránit
- Pokud neprokáže, je povinna k náhradě škody společně a nerozdílně s touto osobou
- Ten kdo svémocně zvíře odňal se nemůže liberovat (tzv. absolutní odpovědnost)

Škoda způsobená věcí § 2936-2938

- Oproti původní úpravě v zák.40/64 se odpovědnost omezuje pouze na případy, kdy byla použita vadná věc, nikoli na případy, kdy se postupuje lege artis
- Škůdce (resp. Odpovědný) :
 - Kdo je povinen něco plnit
 - Použije při tom vadnou věc
 - Tato vadná věc způsobí škodu
 - Dopadá i na poskytování zdravotnických, sociálních, veterinárních aj. biologických služeb
 - Liberace :není

- Pokud způsobí škodu věc sama od sebe, povinen k náhradě škody ten, kdo nad ní měl dohled, nelze-li určit, pak vlastník (§2937/1)
- Liberace: prokáže-li že náležitý dohled nezanedbal
- Škoda způsobená pádem nebo vyhozením z místnosti, škodu nahradí solidárně s tím, kdo měl nad věcí dohled, není-li znám s vlastníkem této věci ten, kdo místo užívá, nelze-li určit, vlastník nemovitosti (§2937/2)

- Škůdce – vlastník budovy, která se celá nebo zčásti zřítíla, v důsledku vady, má povinnost nahradit takto vzniklou škodu
- Solidární odpovědnost předchozího vlastníka budovy, tkví-li příčina ve vadě za trvání jeho vlastnického práva, pokud nástupce neupozornil a pokud o této vadě nástupce nemohl vědět (zjevná vada)

Škoda způsobená vadou výrobku § 2939 - 2943

- Přejata práv. úprava ze zák. č. 59/1998 Sb. O odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku
- Škůdce, ten, kdo:
 - Výrobek (movitou věc určenou k uvedení na trh za účelem prodeje nájmu nebo jiného použití nebo její součást)
 - Vyrobil, vytěžil, vypěstoval nebo jinak získal

- Solidárně s ním odpovídá
- Kdo výrobek nebo jeho část označil svým jménem, ochranou známkou nebo jinak
- Kdo výrobek dovezl za účelem uvedení na trh v rámci svého podnikání
- Nelze-li určit výrobce, pak škodu hradí dodavatel, pokud do 1 měs poškozenému nesdělí, kdo je výrobcem nebo kdo mu výrobek dodal
- Škoda způsobená vadou výrobku se hradí jen v částce vyšší než 500 eur (ke dni, kdy škoda vznikla, není-li znám, pak kdy byla zjištěna)

Výrobek je vadný § 2941

- - není-li bezpečný, jak od něj lze očekávat
- Se zřetelem ke všem okolnostem
- S přihlédnutím, jak byl uveden na trh nebo nabízen
- S ohledem na předpokládaný účel, jemuž má sloužit a s přihlédnutím k době, kdy byl na trh uveden
- Vadnost nemůže spočívat ve vývoji, tzn. že později je vyvinut či vyroben kvalitnější výrobek

Liberace u škody způsobené vadou výrobku § 2942

- Prokáže-li osoba:
- Zavinění poškozeného nebo tím, za nějž poškozený odpovídá
- Výrobek neuvedla na trh
- Vada v době uvedení na trh neexistovala nebo že nastala později
- Výrobek nevyrobila pro podnikatelské účely ani nešířila v rámci své podnikatelské činnosti
- Vada je důsledkem pro výrobce závazných předpisů
- Stav vědy a techniky v době uvedení na trh neumožnil vadu zjistit
- Kdo vyrobil součást, poukáže na vadu při konstrukci nebo vadu návodu
- Nepřihlíží se ke vzdání se práva na náhradu škody ani zčásti
- Nepřihlíží se ani k ujednání měnící nebo negující liberační důvody

Škoda na věci převzaté § 2944

- Škůdce: ten, kdo převzal věc, která má být předmětem závazku (např. čistírny, prádelny, advokát – listiny, obuvník, švadlena, aj.)
- Odpovídá jako schovatel, za její poškození, ztrátu, zničení
- Liberace: prokáže-li, že by ke škodě došlo i jinak (kabát se rozpadl, látka byla prožraná od molů)

Škoda na věci odložené § 2945

- Škůdce: kdo provozuje činnost, s níž je ZPRAVIDLA SPOJENO ODKLÁDÁNÍ věcí (lékař, divadlo, restaurace, školy)
- Provozovatel hlídaných garáží nebo zařízení podobná, jedná-li se o dopr. Prostředky v nich umístěné a jejich příslušenství
- Je-li věc odložena na místě k tomu URČENÉM nebo OBVYKLÉM
- Odpovídá za ztrátu nebo zničení
- Poškozený ten, kdo věc odložil, popřípadě vlastník
- Poškozený musí uplatnit právo u provozovatele bez zbytečného odkladu, jinak soud právo nepřizná, namítne-li provozovatel, že nebylo uplatněno včas, max. do 15ti dne ode dne, kdy se musel o škodě dozvědět
- Věc odložená v dopr. prostředku hromad. dopravy, podle ustan. o škodě způsobené provozem dopr. Prostředku §2931

Škoda na věci vnesené § 2946 a 2948

- Škůdce:
- Ten, kdo Provozuje PRAVIDELNĚ ubytovací služby
- Poškozený: ubytovaný, který vnesl věci do prostor vyhrazených k ubytování nebo k uložení a na těchto vznikla škoda
- LIBERACE: prokáže-li ubytovatel, že:
- Ke škodě by došlo i jinak
- Škodu způsobil sám ubytovaný nebo osoba, která jej z jeho vůle doprovází
- Jiná liberační ujednání jsou zakázána

- Dle tohoto ustanovení se nehradí škoda na vozidlech, věcech ve vozidle ani na živá zvířata
- ANO, pokud je ubytovatel převzal do úschovy
- Limitace náhrady škody :stonásobek ceny ubytování á 1 den
- Limitace neplatí u věcí převzatých do úschovy, odmítnutí úschovy v rozporu se zákonem, způsobením škody ubytovatelem nebo jeho zaměstnancem

Uplatnění nároku na náhradu škody na věcech vnesených

- § 2949 bez zbytečného odkladu u ubytovatele
- Max. do 15ti dnů ode dne, kdy se o škodě musel dozvědět
- Namítne-li ubytovatel, že nebylo včas uplatněno, soud nepřizná
- Časové omezení není, pokud převzal ubytovatel věc do úschovy nebo odmítl-li úschovu v rozporu se zákonem nebo škodu způsobil ubytovatel n. ten, kdo pro něj pracuje

Škoda způsobená informací nebo radou § 2950

- Klasická úprava známá již od dob římského práva
- Obč. zák. 40/64 Sb. Neupravoval
- Škůdce:
 - kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu
 - vystupuje jako odborník
- poškozený:
 - Jemuž byla způsobena škoda neúplnou nebo nesprávnou radou za ODMĚNU v záležitostech svého vědění nebo dovednosti
 - JINAK jen vědomou radou nebo informací
 - Př. Léčitelé, právníci, věštcí, technici